

ložní nemohouce toho trpěti, poněvadž to jakoby mu se na truc činilo, ozval se a Matějovi Hronovi šelmo jest řekl a hunczffute a v tom jest odešel hned domů. Ráno Matěj Hron poslal dva sousedy k Adamovi Letusovi zná-li se k těm slovům, který jest jemu mluvil večerního času tak jest se tomu přiznal. Adam Letus, že jest tomu tak, chce-li se s ním soudit, že mu se cesta žádná nezastupuje. A tak skrze napomenutí, jak jeho vyslanejch pánů sousedů, tak i skrze poctivý lidi, který tu na truňku vína u Adama Letusa byli, Matěj Hron jest sám k sobě přišel a hned jest ruky Adamovi Letusovi podal nalivší vína na obě ruce toho slova propověděl, že to všechno Adamovi Letusovi odpouští, dobrou vůli až do smrti, že sobě vinšuje míti, a tak jsou v mír a lásku křesťanskou zase vešli, sobě ruky podali, že sobě toho žádným způsobem na časy budoucí vzpomínati nechťi pod propadení pokuty 3 kopy míš., polovici do komory JRM a druhou polovici právu. Stalo se za přítomnosti p. Ondřeje Pekaře a Jana Spousty a Adama Sputa, toho času mináře veselskýho a Jana Křenka mináře, za rychtářství Adama Letusa.

Pramen: SOkA Tábor, Archiv města Veselí nad Lužnicí, kniha č. 99, fol. 24-24v.

Poznámky:

¹ Malý, Karel: Trestní právo v Čechách v 15.-16. století, Praha 1989, s. 204n.

č. 12

**Jan Kolenec z Kolna, hejtman zbirovský, píše
11. března 1640 Josefu Kořenskému z Terešova,
vrchnímu hejtmanu komorních panství
o řádění nepřátelských a císařských vojsk
ve Dvoře Králově a o záležitostech hospodářských.**

Události třicetileté války na našem území lze podchytit mnoha různými způsoby. Je možno je popsat v rámci politických dějin, kdy je důraz kladen spíše na události, jejichž dosah přesahuje více než hranice jedné vesnice, města či panství. Pro hospodářské a sociální dějiny tohoto období je naopak velmi důležité snažit se míru pohledu co nejvíce zúžit. Proto se historik hospodářských a sociálních dějin musí zaměřit a snažit co nejvíce popsat každodenní život výše zmíněných oblastí. Potom je nutné využít i prameny, které tento postup umožní. V rámci každého panství, nejen komorního, existova-

la správní struktura, která měla zajistit jeho co nejlepší chod. V čele takového celku stál obvykle hejtman. Přímým nadřízeným hejtmanů na komorních panstvích byla Česká respektive Dvorská komora. Ze vzájemného kontaktu obou těchto složek se dochovaly nezanedbatelné prameny, například korespondence. (Viz též č. 17)

Text dokumentu: Panu vrchnímu hejtmanu. Službu svou vzkazuji s vinšováním od Pána Boha všeho dobrého VMti přeji a žádám věrně rád. Že v dobrým způsobu zdraví do měst Pražských navrátiti jste se ráčili, Pán Bůh rač toho pochválen býti, a za mnoho prodloužilá léta v svatým pokoji téhož zdraví VMti popráti. Že pak tito smutní časové nic potěšitelného, a JMti Císařské důchodům užitečného přáti nedopouští, VMt poslušně prosím, že mé zprávy, plný žalosti a neštěstí, laskavě považovati ráci. Na panství Královodvorským mezi všema poddanýma ani jednoho potahu není. Nebo nepřítel, dostanouce se do dvora a zámku, hned všechno při spolku nalezl, a sebou, jak JMti Císařské, tak poddaných potahy a dobytky pobral, písaře důchodního i salvagvardii¹ zamordoval, pojezdného i s manželkou jeho sebou vzal, a v vězení držel, až Bůh všemohoucí pomocníkem býti ráčil, že se toho zbavili a zase ke mně navrátili. Však o všechno všudy přišli. Stavení v své míře pozůstává, kromě oken a kamen, které nepřátelští potloukli a rozbořili. Obilí v slamách pozůstávající, oves a ječmen, jest všečen od nepřátelských vymlácen. Od odjezdu nepřátelského naši na některém 100 koní, majíce sebou do 200 vozů, všechno všudy šmahem po dvoře a zámku mlátili. Ačkoliv já ihned druhý den po odjezdu Jeho Arciknížecí Mti pro ostrach sebou měl, nic jsem získati nemohl, nýbrž po mnohých od nich mně titulův učiněných Pánu Bohu jsem děkoval. Že mne z šatův neslákli, všechno všudy nepobrali.

Potomně, objednáji sobě mušketýry na salvagvardii, tu slámu sem vytrásti a přemlátiti dal, tak že jsem některý strych vesměs z něho dostal, něco uprodal, čeládce zaplatil, tak že kromě sládky, kováře a pojezdného, foršta, jiní všickni zaplacení jsou. Dáleji jak činiti mám, žádné rady nevím, naděje k ničemuž nevede, kdo by co budoucně dosáhnouti mohl. Na zimu málo syto: žita 20 str.,² pšenice 15 str. 1 v. 2 čtv. Pro dopomožení důchodu prodal jsem ke dvoru Jeho Arciknížecí Mti 170 Královodvorskýho ovčího dobytka, domnívajíce se, že by(ch) za ty peníze semena k jaří, jakožto oves a ječmen skoupiti chtěl. Ale i v tom jsem omýlen, nebo místo peněz, účet z důchodův písařem učiněný, že takové peníze mají býti dány, kteroužto obligací JMt pan hrabě Berka k dopomožení toho důchodu ráčil k sobě vzíti, aby při panu kontrolorovi takové peníze vyzdvihnouti ráčiti mohl. Nyní já nemohu toho dočkat, musím dle času příležitost jiným prostředkem o semena se starati, abych něco mohl při téměř panství do země uvrcti.

Při panství Točnickém všecko obilí v slámě v prach uvedeno, kteréhožto by nejméněji dle proby 3000 strychů dostati se mohlo, tak že tím způsobem všechny semena starostně opatřiti musím. Pivovar při téměř panství v svůj stálý pochod jsem uvedl, tak že odtud jakýž takýž pomoci užívám. Potahův při téměř panství, JMti Císařské vlastně příslušejícím, žádných není. Poddaných okolo 10 pluhův s špatnou záprěží se vynachází. Vesnice i městečka na větším díle od nepřítelů popálené. Dobytky hovězí, tak jak prve jsme VMti psal, jsou zachovány, kterážto pořádná registra neopominu poslušně odeslati, nebo nyní pro nemoc pojezdných v tom se překážka činí, tak že já, jsouce toliko sám, nemohu všemu dostatečné ruky podati. Všelijakého obilí extract VMti poslušně odsílám, vedle toho dvoje přísné poručení, původem pana Zanetti mně učiněné, VMti ku přečtení poslušně odsílám.

Mezi jinými každodenně od pána Boha všemohoucího seslaným navštívením, pán Bůh všemohoucí ráčil za svého vypolaného Jana Rychterského z Krňovic, písaře obročního na panství Zbirovském, sobě oblíbiti a prostředkem smrti z tohoto plačtivého oudolí sobě povolati. Nemohu já, obzvláště v těchto časech, bez takového officíra býti, VMt poslušně prosím, že o dosazení jiné osoby ráčíte moci svou tomuto důchodu přispěti. Ohlásil se při mně skrze jedno i druhé psaní slovný muž Cyprián Sukdolský, pod zámkem Křivoklátským zůstávající, kteréhožto žádost pře Jich Mtí na komoru Českou nepominul jsem přednésti s tím doložením, pokudž by Jich Mtí vůle v tom býti ráčila, aby mohl rukojmě dostatečné na zámku Zbirově složit, povinnost v přítomnosti všech officířův přijíti, a k té povinnosti dosazen býti mohl, načež žádná resolucí ne následovala. Já pak od osoby mé dáleji to opatřiti nemohu, pročež VMst poslušně prosím, že ráčíte buď jeho v tom potvrditi, anebo jiného dle dobré VMti libosti k této povinnosti dosaditi, já ve všem v zalíbení VMti dobře spokojen budu. V čemž VMsti se porouč(ej)íc, ochraně Boží poručena odevzdávám. Actum na Zbirově 11. Martii A. 1640.

Edice: (ed.) Jan Pohl, VKČSN, roč. 1907, č. 24, 1908, s. 22–24.

Poznámky:

¹ Vojenská ochrana, stráž.

² 1 strych je asi 90 litrů a dělí se na 12 věrtelů a 4 čtvrtce.

č. 13

20. dubna 1643 se zbirovský hejtman vyjadřuje České komoře k žádosti Matouše Zannetiho de Dié, aby mu byly prodány strašecké hutě, které drží v nájmu.

Komplex komorních panství v Čechách začal být soustavně budován v první polovině 16. století za vlády Ferdinanda I. Byl tvořen blokem komorních panství táhnoucích se podél Labe zhruba v délce sta kilometrů od Prahy na východ. Tato polabská oblast byla především významným producentem zemědělských produktů. Naopak k oblastem komorních panství, které byly orientovány spíše průmyslově, náleží mimo jiné i zbirovské panství jako významný producent železářství.

Text dokumentu: Milostiví páni, pán! Na milostivé Vašich poručení, aby(ch) na žádost p. Matouše Zannetti, kterou JMCské v příčině huti železný Strašický, aby jemu prodána byla, jest podal, k dobrému JMCské pravdivou zprávu učinil, což poslušně činíc, cokoliv na škodu JMCské důchodu bejti uznávám, articulam Vaším Milostem poslušně v známost uvozuji.

1. Že huť Strašickou již mnoho let sobě od VMti jakožto komory České pronajatou má, další o tom vědomost nemám, nežli co nehodným Jeho Milosti Císařské hejtmanem zůstávám, na třetí rok sobě pronajatou má. Jakým způsobem před tím v držení těch hutí zůstával, vědomostí nemám.

2. Příčinu, proč by děleji v takovém nájmu státi nemoh, žádnou podstatnou nemá, toliko se domnívám, aby nic do důchodu nedával. Že každoročně platu JMCské 500 zl. s jeho velikou stížností odvozovati musí, na omylu jest. Nebo dle rozvržení nájmu přichází z hutí Strašický 600 zl. Má také z toho mnohonásobný užitek, který na tisíce vynáší a odtud on s velikým počtem čeládky, potahův a dobytka pohodlně a vzácně živ zůstává. Aby pak municí a šancovní nádobí na svůj náklad dodával, mně povědomo jest, že několikrát peníze z měst Pražských přivez. Pan Bi(na)go tisíc zlatých v Klatovech jemu vykázal, a že jemu posavad dlužní zůstávají, toho zprávu od zdejšího caigmistra¹ pana Pauma vzíti moci ráčíte.

3. Žádá, aby jemu v slušný ceně JMCská huť zanechati ráčila. Na velikou újmu a škodu důchodu JMCské to se vztahuje. Předně věčná vojna mezi důchodem a ním zůstávati bude. On máje to dědičně, bude chtíti potok pstruhový užívati, nedáti v něm k nasazení rybníkův pro JMCskou loviti. Poddaný bude chtíti sobě spůsobiti, jim obydlí stavěti, pastvama na obcích poddaných JMCské dobytčím překážku činiti, do revírův doháněti, pranty osívat, piva odjinud i vína vydávati, Němce z Míšně na grunty uvést, z čehož mnoho zlé-